

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اخلاق فاضله - ثبات

(21) ثبات :

(استقرار، استواری، پایه داری، برجای ماندن)

تعداد آیات 12

تعریف : -

مرحله از مراحل سیر و سلوك انسان، **ثبات** یا استواری است؛ ممکن است بر اثر پیدایش حالتی برای انسان، جذبه‌ای حاصل شود و دفعته عوض شود یا فکری او را به حق راهنمایی کند و او تصمیم پیمودن راه بگیرد ولی در این تصمیم، ثابت نباشد و علل و عواملی او را از این تصمیم پشیمان کند. بنابراین، صرف ایمان برای سلوك، کافی نیست و سالک باید به مرحله ثبات در اعتقاد و ایمان برسد. از این رو ذات اقدس

خداوند در قرآن کریم یکی از اوصاف برجسته انسان راه حق را **ثبات** می‌داند:

شیطان همواره در جنگ با بشر است و او را نه در خواب رها می‌کند و نه در بیداری؛ مأموران و جنود او بیدار و منتظر فرصت هستند تا انسان، غافل شود و در حال غفلت بر او تهاجم کنند. گاهی ممکن است انسان خوابهای خوبی ببیند و با رؤیا بیداری معنوی نصیبش شود، ولی شیطان در او وسوسه کرده و رؤیای او را هم تیره می‌کند. اگر انسان در ایمان متزلزل باشد، گاهی به سمت حق و گاهی به سمت باطل خواهد رفت و روشن است که مجموع حق و باطل، باطل است؛ زیرا:

کسی که گاهی تبهکار و گاهی پرهیزکار است، مجموعاً انسان تبهکاری است. چون مجموع بدی و خوبی، **بد**، و مجموع زشتی و زیبایی، **زشت** است؛ مثلاً، اگر کسی در نقاشی يك صحنه، سمت راستش را زیبا و سمت چپش را زشت ترسیم کند، نقاشی آن صفحه، زیبا نخواهد بود؛ زیرا زیبایی، زشتی را و حق، راه باطل را نمی‌پذیرد. از این رو برای انسان راه حق، راهی جز ثبات قدم وجود ندارد.

اگر ما ثابت قدم شویم، دیگر چیزی ما را نمی‌لرزاند؛ سرد و گرم روزگار، ما را از پا در نمی‌آورد و زرق و برق جهان طبیعت برای ما جاذبه ندارد؛ نه آمدن نعمتی ما را چنان مسرور می‌کند که از وظیفه بیرون برویم و نه از کف دادن نعمتی ما را چنان غمناک می‌کند که ما در انجام وظیفه، کوتاهی کنیم و این همان است که قرآن کریم در آیات ثبات می‌فرماید.

[و حالا به اصل موضوع :](#)

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ
اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ
فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي
إِلَّا مَنْ أَعْرَفَ عُرْفَةً بِيَدَيْهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ
إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا
الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ
يَعْتَبُونَ أَنَّهُم مُّلْقُوا بِاللَّهِ كَمِ مِّنْ فِئَةٍ
قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ

مَعَ الصَّابِرِينَ (٢٤٩)

(2: 249) و هنگامی که طالوت (به فرماندهی لشکر بنی اسرائیل منصوب شد، و) سپاهیان را با خود بیرون برد، به آنها گفت: «خداوند، شما را به وسیله يك نهر آب، آزمایش می‌کند؛ آنها (که به هنگام تشنگی،) از آن بنوشند، از من نیستند؛ و آنها که جز يك پیمانه با دست خود، بیشتر از آن نخورند، از من هستند» جز عده کمی، همگی از آن آب نوشیدند. سپس هنگامی که او، و افرادی که با او ایمان آورده بودند، (و از بوته آزمایش، سالم به‌در آمدند،) از آن نهر گذشتند، (از کمی نفرات خود، ناراحت شدند؛ و عده‌ای) گفتند: «امروز، ما توانایی مقابله با (×جالوت×) و سپاهیان او را نداریم.» اما آنها که می‌دانستند خدا را ملاقات خواهند کرد (و به روز رستاخیز، ایمان داشتند) گفتند: «چه بسیار گروه‌های کوچکی که به فرمان خدا، بر گروه‌های عظیمی پیروز شدند!» و خداوند، با صابران و استقامت‌کنندگان) است. (

*****

*** اخلاق فاضله — ثبات ***

(2:250) و هنگامی که در برابر (×جالوت×) و سپاهیان او قرار گرفتند گفتند: «پروردگارا! پیمانۀ شکیبایی و استقامت را بر ما بریز! و قدمهای ما را ثابت بدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز بگردان!»

*****

***** اخلاق فاضله — ثبات *****

رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا
وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ

الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

(3 : 8) (راسخان در علم، می‌گویند: «پروردگارا! دل‌هایمان را، بعد از آنکه ما را هدایت کردی، (از راه حق) منحرف مگردان! و از سوی خود، رحمتی بر ما ببخش، زیرا تو بخشنده‌ای!)

*****

*** اخلاق فاضله — ثبات ***

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ
 الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ
 عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ
 فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ
 الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

(3: 144) محمد (ص) فقط فرستاده خداست؛ و پیش از او، فرستادگان دیگری نیز بودند؛ آیا اگر او بمیرد و یا کشته شود، شما به عقب برمی‌گردید؟ (و اسلام را رها کرده به دوران جاهلیت و کفر بازگشت خواهید نمود؟) و هر کس به عقب باز گردد، هرگز به خدا ضرری نمی‌زند؛ و خداوند بزودی شاکران (و استقامت‌کنندگان) را پاداش خواهد داد. (

* * * * *

وَكَايِنَ مِّنْ نَّبِيٍّ قُتِلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ
كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ
يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

(3 : 146) چه بسیار پیامبرانی که مردان الهی فراوانی به همراه آنان جنگ کردند! آنها هیچگاه در برابر آنچه در راه خدا به آنان می‌رسید،

سست و ناتوان نشدند (و تن به تسلیم ندادند); و خداوند استقامت‌کنندگان
را دوست دارد.)

*** اخلاق فاضله — ثبات ***

(3: 147) سخنشان تنها این بود که: «پروردگار! گناهان ما را
ببخش! و از تندرویهای ما در کارها، چشمپوشی کن! قدمهای ما را
استوار بدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!»

*** اخلاق فاضله — ثبات ***

إِذْ تَضَعُونَ وَلَا تَلُونِ عَلَيَّ أَحَدٍ
 وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي آخِرَتِكُمْ
 فَأَثْبِتْكُمْ عَمَّا بَغِمَ لَكُمْ لِكَيْلًا تَحْزَنُوا عَلَيَّ
 مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَيْرٌ
 بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

(3: 153) (به خاطر بیاورید) هنگامی را که از کوه بالا میرفتید؛ و
 جمعی در وسط بیابان پراکنده شدند؛ و از شدت وحشت،) به عقب
 ماندگان نگاه نمی‌کردید، و پیامبر از پشت سر، شما را صدا می‌زد.
 سپس اندوه‌ها را یکی پس از دیگری به شما جزا داد؛ این بخاطر آن بود
 که دیگر برای از دست رفتن (غنائم جنگی) غمگین نشوید، و نه بخاطر
 مصیبت‌هایی که بر شما وارد می‌گردد. و خداوند از آنچه انجام می‌دهید،
 آگاه است. (

*** اخلاق فاضله — ثبات ***

(4:104) و در راه تعقیب دشمن، (هرگز) سست نشوید! (زیرا) اگر شما درد و رنج می‌بینید، آنها نیز همانند شما درد و رنج می‌بینند؛ ولی شما امیدی از خدا دارید که آنها ندارند؛ و خداوند، دانا و حکیم است.)

*** اخلاق فاضله — ثبات ***

(8: 45) ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هنگامی که (در میدان نبرد) با گروهی رو به رو می‌شوید، ثابت قدم باشید! و خدا را فراوان یاد کنید، تا رستگار شوید!

*****

*** اخلاق فاضله — ثبات ***

(26: 50) گفتند: «مهم نیست، (هر کاری از دستت ساخته است بکن!)
ما بسوی پروردگارمان باز می‌گردیم!»

*****
***** اخلاق فاضله — ثبات *****

وَلَمَّا رَءَا الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا
هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا
وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾

(22 : 33) (اما) مؤمنان وقتی لشکر احزاب را دیدند گفتند: «این همان است که خدا و رسولش به ما وعده داده، و خدا و رسولش راست گفته‌اند!» و این موضوع جز بر ایمان و تسلیم آنان نیفزود.

*****

*** اخلاق فاضله — ثبات ***

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ
الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَبْرِكُمْ
أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

(35 : 47) پس هرگز سست نشوید و (دشمنان را) به صلح (ذلت‌بار)
دعوت نکنید در حالی که شما برترید، و خداوند با شماست و چیزی از
(ثواب) اعمالتان را کم نمی‌کند!

*****

*** ختم اخلاق فاضله — ثبات ***